

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H.C. van der Ent, Elburg;
Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der
Meij, Alphen a.d. Rijn; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan
Zee; Ds. M.C. Tanis, Slidrecht-Centrum; Ds. M.
Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, Driebergen; A.
Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee,
Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d
Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de
administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen
a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs
voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.
Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

De Heere blijft die Hij is

”En dat mij Uw goedertierenheden
overkomen, o HEERE! Uw heil, naar
Uw toezegging”.

Psalm 119 : 41.

Hier is een mens die smeekt om de goedertierenheden en het heil van de Heere. Hij is in nood. De goddelozen verdrukken hem. In die nood slaat hij het oog naar boven, en bidt hij om verlossing. Hij kan zichzelf niet bevrijden. Er is er slechts Eén Die hem kan uitredden: de HEERE, Jahwe, Ik zal zijn Die Ik zijn zal, de God van de eed en van het verbond, de God van de toezegging.

Welke steun heeft de bidder in zijn bidden? Wel — de toezegging van de Heere! Hij heeft gezegd: wie Mij aanroept in de nood, die vindt Mijn gunst oneindig groot. Op die toezegging pleit hij, en dat doet hij in psalm 119 herhaalde malen. De toezegging van de Heere is zijn pleitgrond. Die toezegging heeft hem zelfs levend gemaakt, heeft verwachting gewekt. Hij grijpt de Heere aan in dat wat Hij heeft toegezegd.

Hier is het geloof dat God voor waarachtig houdt. Het geloof dat zich vastklemmt aan de belovende God, en met Jakob doet spreken: ik laat U niet los tenzij Gij mij zegent.

De belofte van het Evangelie moet zonder onderscheid verkondigd en voorgesteld worden, met bevel van bekering en geloof. Dit belijden we met de Dordtse Leerregels. De belofte van het Evangelie spitst zich toe op twee: de vergeving van de zonde en het eeuwige leven. Die twee komen door de verkondiging van het Evangelie tot ons. Die twee zijn ook betekend en verzegeld aan ons voorhoofd door de doop. Met Petrus noemen wij die de grootste en dierbare beloften die ons geschonken zijn.

Van al Gods beloften geldt het: ze zijn vast. Dat kunnen we niet zeggen van onze beloften. Wij kunnen beloven en de belofte verbreken. Daarvoor zijn we mens, gevallen mens. Maar God is geen man, dat Hij liegen zou, noch eens mensen kind, dat het Hem berouwen zou; zou Hij het zeggen, en niet doen, of spreken, en niet bestendig maken? Hij is de HEERE! 't Is trouw al wat Hij ooit beval, het staat op recht en waarheid pal, als op onwrikbare steunpilaren. Al zijn beloften zijn in Christus Jezus ja en amen. Christus Jezus is het fundament van Gods beloften. Alleen vanwege Zijn werk kan God een belovend God zijn.

Nu is het juist gesteld als we zeggen, dat het geloof zich richt op Gods belofte in Jezus Christus. Echter dat ware geloof wordt bij ons van nature niet gevonden. Dat ware geloof is bovennatuurlijk en tegennatuurlijk. Onze natuur brengt slechts ongeloof voort. Het geloof is een gave Gods, vrucht van het werk van de Heilige Geest in de mens. Bovendien — er is bij ons van nature geen plaats voor de belofte van de vergeving der zonde en van het eeuwige leven. Natuurlijk — we zeggen wel dat we zondaar zijn, er is wel enig besef van zonden, en als rechtzinnige mensen zeggen we wel dat we dood zijn in zonde en misdaden, maar van nature zijn we rijk en verrijkt en hebben geen dings

gebrek en weten we niet dat we arm en blind en naakt zijn.

Vanuit dat niet-weten vloeit heel wat voort: een wegslaan van de belofte van het Evangelie, komen aan het bevel van bekering en geloof, een streep door onze verantwoordelijkheid, een ontkenning van de genadige gezindheid van de Heere, een discussie over het adres van Gods belofte, een genoeg hebben aan de belofte Gods, een verstandelijk voor waar houden, een intellectueel geloof, een geloof zonder werkzaamheden.

Het ware geloof veronderstelt altijd een nood vanwaar uit geloofd wordt. Waar van nature bij ons geen ruimte voor is, daar maakt de Heilige Geest ruimte voor. Hij legt open de diepte der verlorenheid. Ik bedoel hier geenszins een schema te hanteren. Ik zeg: Hij legt al meer open de diepte der verlorenheid, de afval van de levende God, vrijwillig, moedwillig, de vijandschap, de goddeloosheid, al de zonden tegen God, een heilig en goeddoend God, het zondaar-zijn, verdorven, onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad, de schuld, hemel-hoog, de banden des doods die omvangen hebben, het buigen onder het rechtvaardig oordeel van de eeuwige straf. En diezelfde Geest doet nu geloven, doet al meer en meer geloven. Hij werkt dat geloof dat uitbreekt en zich uitstrekt naar de levende God. In die nood en dood, waarin gezegd wordt: nu kan het nooit meer, nu is het voor eeuwig verloren, als de duivel grijslacht, als de hellepoort openstaat, als er de bereidheid om Godswille is om vanwege de deugden van God, vanwege Zijn gerechtigheid, Zijn heiligheid en Zijn waarachtigheid voor eeuwig verloren te gaan, doet het geloof toch weer richten op God, op hoop tegen hoop.

Wonderlijk is dat geloof. Het is niet te begripen, niet te beredeneren. Neen — dat geloof zegt niet: ik heb de belofte en nu is het goed. Dat geloof geeft werkzaamheden, zieleworstelingen aan Gods genadetroon. De belofte leidt naar de belovende God, opdat Hij doe naar Zijn toezegging. En ik kan de Bijbel niet opendoen of ik lees die woorden Gods: "En Ik zal.....". En ik leer te stamelen door het geloof: "En Hij zal.....".

De Heilige Geest leert in alle nood en dood de Heere aan te grijpen in Zijn toezeggingen. Die toezeggingen maken tot smekeling aan de troon der genade: dat mij Uw goedertierenheden overkomen, o HEERE! Uw heil. Gods goedertierenheden en heil omvatten alles wat Jezus Christus verworven heeft. God heeft Zijn Zoon gegeven, overgegeven aan kruis, aan vloek en aan dood, opdat er bij Hem goedertierenheden en heil zouden zijn, opdat er Evangelie zou zijn voor mensen die de eeuwige dood verdiend hebben. Hoe openbaart God Zich als de Barmhartige vanwege de goedertierenheden en het heil die er zijn in Christus Jezus. Bij de Heere zijn goedertierenheden en bij Hem is veel verlossing, alle heil om welgetroost te leven en eenmaal zalig te sterven.

We worden niet geworpen op ons zelf, om nu eens zelf proberen te geloven. Met dat geloof komen we om. Laten we ook niet de eis van het geloof maken tot een nieuwe wet, waaraan wij eerst moeten voldoen. De eis wil ons werpen op de belovende God. Kent u dat

gebed: Heere, doe mij geloven, zo zal ik geloven? Ook de Geest, de Ruimtemaker voor het geloof, is u toegezegd. Ook in Zijn naam zijn we gedoopt, en de doop blijft een ontwijfelbaar getuigenis van Godswege. Smekelingen op grond van de toezeggingen van de Heere mogen en moeten weten dat de Heere Zijn woord altoos trouw volbrengt. Temidden van de aanvechtingen en benauwingen mag en moet u het weten, dat de HEERE blijft Die Hij is!

Ds. v.Z.

Van de administratie

Hartelijk dank voor de opgave van 5 nieuwe abonnees in de afgelopen periode en voor de f 20,— aan giften. Wie kan ons helpen aan het nieuwe adres van K.S. Zijns-stra, die gewoond heeft Schrijnwerkershof 12, 9201 CZ Drachten? Blijks opgave van de P.T.T. is deze abonnee van bovengenoemd adres vertrokken. Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Voor u gelezen 13.

(Uit het jaarboekje voor de Christelijke
gereformeerde Kerk in Nederland, 1896)

De zegen des gebeds (1)

De maand November had zijn intrede in den lande gedaan. De bladertooi, waarin voor enige weken de boomen nog prijken, was verdwenen en zowel de ontbladerde takken als de loeiende najaarsstormen toonden duidelijk dat het koude jaargetijde in aantocht was.

In het schone buitenverblijf, onder de gemeente O. gelegen, waar des zomers een aanzienlijke familie verblijf hield, werden dan ook aanstalten gemaakt tot vertrek naar de naburige stad, waar de winter in werelds vermaak gewoonlijk werd doorgebracht. In dien wintertijd deden verschillende handwerkslieden het zomerverblijf de nodige herstellingen ondergaan, terwijl de gehele buitenplaats onder opzicht stond van een reeds bejaarden tuinman.

Die oude "tuinbaas" woonde nabij het "herenhuis", gelijk het gewoonlijk genoemd werd. Zijn woning was slechts een in de nabijheid van het grote huis staand huisje, waarin de oud-Hollandsche zindelijkheid aan liefelijke eenvoudigheid zich paarde.

In het leven der beide bewoners van het zoeven genoemde huisje was niet die afwisseling van zomer- en winterverblijf, gelijk bij die rijke familie, en toch..... afwisseling was er wel, al was het op geheel andere wijze.

De winter was toch voor hen een aangename tijd. Dan kwamen, vooral des Zondagsavonds, de godvruchtigen uit de omtrek bij den "tuinbaas" te zamen om onder gebed en gezang en stichtelijk gesprek de avond door te brengen. Menigmaal ook kwamen vromen van elders bij hem, om in het gezelschap dier twee godvrezende lieden enige dagen door te brengen. Zo was dan ook thans de wintertijd weder aangebroken.

De "familie" was naar de stad vertrokken en men verblijdde zich reeds in het vooruitzicht, dat thans weder de aangename Zondagsavonden aanstaande waren.

Enkele dagen na dit vertrek kwam een tweetal jongelieden uit de naburige stad in de

vroege morgen het hek van de buitenplaats binnen en spoedig was het de tuinbaas duidelijk wat dit vroege bezoek betekende, daar het schildersgereedschap, dat zij meebrachten, duidelijk aanwees, dat zij de nodige verfraaiing moesten aanbrengen aan enkele kamers van het "heerenhuis", gelijk dat telken winter geschiedde.

Het waren twee levenslustige, vrolijke jongelieden, wier enige zinspreuk deze scheen te zijn: "Scheep vreugde in het leven." Van 's morgens af tot 's avonds toe zongen zij onder hun arbeid, niet om God hunnen Schepper te verheerlijken, maar om aan de ijdelheden van het jeugdige hart lucht te geven. En wat was van hen ook anders te verwachten?

De mens, wiens hart niet vernieuwd is door de Heilige Geest, vermaakt zich in de dingen van dit tijdelijke leven, en bijzonder de jongelingsleeftijd is de tijd, waarin de ijdelheden der wereld het ijverigst worden nagejaagd.

Neen, zij dachten niet aan het Schriftwoord: "Verblijdt u, o jongeling.....; maar gedenkt, dat gij om al deze dingen zult komen in het gericht." Aan het gerichte Gods, aan de Rechter, die rechtvaardiglijk oordeelt, en voor Wien ieder eenmaal zal verschijnen om rekenschap af te leggen, werd door hen ganschelijk niet gedacht, gelijk duidelijk bleek, toen het middaguur was aangebroken.

Toen de Novemberzon haar hoogste punt had bereikt en de klok van het heerenhuis 12 uur wees, werd het werk voor een wijle gestaakt, om het lichaam enige rust te geven en te verkwikken door het brood, dat was meegebracht.

Maar zelfs bij het nuttigen van het brood werd aan den Gever van alle goede gaven niet gedacht.

Zonder gebed werd de spijs genuttigd, gelijk het redeloze schepsel dit doet.

Dit eerste middagmaal, als wij het eten van hun brood zo mogen noemen, ging echter niet onopgemerkt voor de ogen der tuinmansvrouw voorbij.

Voor haar raam gezeten, zag zij juist uit op het vertrek, waarin de schilders werkzaam waren en waarin zij nu een ure van rust genomen hadden.

Twee jongelingen, zo dacht zij, in de lente van hun leven, hun beste krachten wijdende aan de dienst van Satan en vervreemd levende van God, hun Formeerder, ach, dat zij dien God, Die hen schiep, eens leerden zoeken in oprechtheid des harten!

Haren arbeid voortzettende, dwaalden telkens hare gedachten naar dat tweetal jeugdigen heen.

Ben ik, zo sprak zij tot zichzelf, ben ik wel getrouw voor mijn God, wanneer ik dat tweetal ongewaarschuwd op het pad des verderfs laat voortgaan? Is het ook mijn roeping niet hen te wijzen op datgene wat voor de eeuwigheid zo nodig is, namelijk de noodzakelijkheid der wedergeboorte en vernieuwing des harten? Ben ik nu juist niet in de gelegenheid te waarschuwen en te vermanen en moet ik niet aan alle wateren zaaien?

Deze en dergelijke gedachten gingen er om bij de godvruchtige vrouw, toen haar eensklaps te binnen schoot, op wat wijze zij een geschikte gelegenheid kon vinden om de schilders te wijzen op de eenige weg ter zaligheid. Zij wachtte tot de volgende morgen, tot het middaguur, waarop weder de arbeid voor een korten tijd werd gestaakt. Nauwelijks is die tijd aangebroken, of vriendelijk nodigend gaat zij tot hen, zeggende: "Wel, mannen, gelijk ik gisteren zag, moet gij uw brood eten, zonder daarbij een verkwikkende drank te genieten; komt, gaat met mij en in mijn woning zult gij koffie ontvangen, welke ik u gaarne verschaft."

Zegt ons de Apostel Jacobus, dat wij den arme niet ledig mogen heenzenden met de opmerking: "ga heen en word warm", deze les werd door haar in praktijk gebracht door eerst voor het tijdelijke te zorgen en daardoor gelegenheid te bekomen om te spreken over het eeuwig heil.

Gij begrijpt, mijne lezers! Deze uitnodiging behoeft zij niet ten tweeden male te doen en volgaarne werd het zo vriendelijke als belangstellende aanbod aangenomen.

Nadat men dan ook de nette woning was bin-

nengegaan en de koffie geurig dampend voor hen stond, meenden onze schilders, gelijk het hun gewoonte was, zonder gebed ook thans de maaltijd te beginnen. Nu echter was het de beurt aan onze tuinmansvrouw. "Mannen", zo zeide zij ongeveer, "ik heb gisteren gezien, dat gij over de gaven, welke u door God worden geschonken, geen zegen afsmeeft, noch Hem erkent als den milden Gever van al het goede. Wellicht doet gij dit nimmer, ook niet als gij in uw eigen woning zijt, en daarom wil ik heden met en voor u een zegen vragen." Zonder het antwoord dier mannen af te wachten, vouwde onze tuinmansvrouw de handen en bad in eenvoudige, doch ontroerende taal tot de Heere, bovenal daarbij hare gasten opdragende aan de troon der genade en smekende om hun bekering.

(Wordt vervolgd D.V.)

v.L.

Nederlandse Geloofsbelijdenis

1.

In de pronkkamer

Een pronkkamer was in een tijd, die nog niet zo lang achter ons ligt, algemeen bekend. Vooral in de huizen van de meer welgestelden werd zo'n vertrek veelal gevonden. De mooiste meubelen stonden erin, glanzend opgepoetst. Vaak was er ook een prachtige kast met boeken in bijzondere uitvoering, even keurig en glanzend als al de andere stukken, die er aanwezig waren. Normaal was het de huisgenoten verboden dit vertrek te betreden. Men zat er alleen bij "hoog" bezoek, dat een enkele maal per jaar placht te komen. Die kamer had een goede naam. Alles wat er in stond was niet voor het gebruik maar voor de "pronk". De meubels kwamen nauwelijks van hun plaats. De boeken werden bijna nooit gelezen.

Moeten we helaas niet zeggen, dat dit van toepassing is op onze belijdenisgeschriften? Voor velen geldt: ze staan in de pronkkamer. Zij worden veel geprezen. Men wil er niets van afdoen. Zij worden met kracht verdedigd tegenover hen, die ze af willen schaffen of hoogstens als symbolen van het verleden waarderen. Dat alles is terecht. Van veel zijden zijn er vandaag aanvallen op de belijdenis, die ten eerste verontrusten moeten. Twijfel wordt uitgesproken ten aanzien van de inhoud op meer dan één punt. Vraagtekens worden gezet achter het functioneren ervan binnen de kerk. Het betekent nogal eens dat men al lang afscheid genomen heeft van de wezenlijke inhoud. Het gezag van de belijdenis, in de goede zin van het woord, is maar al te lastig. Dan kan je niet meer vooruit met allerlei nieuwe ideeën! Daar afkerig van te zijn is niet alleen goed, maar zelfs geboden.

Tóch: wat wordt er, bij die waardering, van de belijdenisgeschriften geweten? Leven ze onder ons in de praktijk, in de kerk, in de gezinnen, in eigen persoonlijk leven? Het getuigt van een groot geestelijk gemis als ze enkel als meubels en boeken deel uitmaken van een pronkkamer, zonder wezenlijk dienst te doen.

Voor geen van de belijdenisgeschriften geldt dat zo als voor de Nederlandse Geloofsbelijdenis. De Heidelbergse Catechismus wordt elke week beprekt. Voor de Dordtse Leeregels is de laatste jaren meer belangstelling onder ons gekomen. De tegenstand tegen de belijdenis van Gods verkiezende genade zal daar niet vreemd aan zijn. Het oudste belijdenisgeschrift in de kerk van Nederland uit de tijd der reformatie: de Nederlandse Geloofsbelijdenis, deelt in de minste belangstelling. Het leek me daarom goed om in ons blad aandacht aan deze belijdenis te geven. Het zal me daarbij een groot voorrecht zijn als de schatten daarin verborgen niet alleen bewonderd maar ook gekend worden!

Nog actueel

Onze Nederlandse Geloofsbelijdenis zou niet meer actueel zijn. Het is één van de bezwaren, die in onze tijd gehoord worden. Op de vele vragen van vandaag zou geen afdoend antwoord gegeven worden. Vandaar dat er allerlei pogingen ondernomen worden om tot een nieuw belijden te komen. Het opvallende is dat de proeven van nieuw belijden niet zo bijzonder aanslaan. Telkens moet er een

ander concept komen. Het blijkt, dat de kracht erin gemist wordt, die deze oude belijdenis vandaag nog heeft. Daarbij teken ik graag aan, dat het om die kracht gaat. Iets is niet goed omdat het oud is, zoals iets ook niet afgekeurd moet worden omdat het nieuw is. Het is maar net, wat er in het oude of nieuwe zit!

Dat deze belijdenis tot de dag van vandaag ons zoveel te zeggen heeft mogen we zeker verbinden aan de geloofsworsteling in de tijd van ontstaan. Ruim vierhonderd jaar geleden werd deze in een verzegeld pakje over de muur van het kasteel in Doornik geworpen. Om precies te zijn was het in de nacht van 1 op 2 November 1561, dat Guido de Brès dit deed. We zullen de geschiedenis kennen. Al jong was Guido de Brès in aanraking gekomen met de reformatische beginselen.

Hij, die bestemd was om glasschilder te worden, wordt door Gods genade gemaakt tot prediker van Gods-enkele-genade in Christus. Het werd zijn lust om de enige betekenis van het kruis van Christus uit te schilderen in de verkondiging van Gods Woord. Hij kreeg contact met vooraanstaande mannen in de kerk der reformatie mede door de vele omzwervingen, die hij moest maken. Waarschijnlijk heeft hij ook Calvijn ontmoet. In ieder geval is hij sterk verbonden geworden aan de beginselen, die deze hervormer door Gods genade weer in het licht had gesteld. Vóór deze belijdenis was opgesteld was hij in Doornik terecht gekomen. In die plaats hing zijn leven aan een zijden draad. Terwijl de vijanden dichtbij waren en op hem loerden, onderzocht hij Gods Woord en las de geschriften van de reformatoren. Daar stelde hij ook deze belijdenis op in de Franse taal mét een brief van koning Filips II van Spanje. Het was niet ongewoon zich op de koning te beroepen in wiens naam men werd vervolgd. In feite werd zo de koning gedaagd voor de troon van de Koning der koningen. In die brief horen we een bewogen beroep mét de betuiging dat de ware Gereformeerden, in gehoorzaamheid aan de overheden, God willen dienen naar Zijn Woord en heilige geboden. We lezen er ook de klacht van de verdrukke kerk in. "En laat ons klagelijk roepen tot uwe oren komen, opdat, zo wanneer uwe majesteit, ons gehoord hebbende, ons schuldig oordeelt, de vuren vermeerderd, de pijnigingen en kwellingen vermenigvuldigd worden in uw koninkrijk, en in het tegenovergestelde geval, zo onze onschuld voor u openbaar wordt, dat gij ons zijt tot een steun en toevlucht tegen het geweld van onze vijanden". Het is niet het minst om die belijdenis, dat Guido de Brès later zijn vrijheid en leven is kwijtgeraakt. Wat als vrucht van een tijd van beproeving geboren wordt, blijft langer spreken. Dan komt het geloof het helderst uit. Wat dan gezegd wordt heeft meer blijvende waarde. Dan wordt het wezenlijke meer openbaar. Zouden we niet mede daaruit de actualiteit van onze Nederlandse Geloofsbelijdenis kunnen verklaren? Overigens blijft hier de verbondenheid aan het altijd actuele Woord van God het eerste.

Belijdenis en het Woord van God.

De vraag kan ook bij deze belijdenis opkomen, zoals bij de andere belijdenisgeschriften: "Is het niet beter enkel naar Gods Woord te luisteren?" Het wordt wel sterker uitgedrukt: "niet de belijdenis, maar Gods Woord". Het lijkt erg reformatisch om het zo te zeggen. Wij willen het toch allen graag opnemen voor het "sola Scriptura", het Woord alleen!

We zullen niet lang bij dit onderwerp stilstaan. Duidelijk is het, dat bij zo'n instelling de betekenis en het functioneren van de belijdenis in de kerk in het geding komen. Er zijn er, die vandaag graag spreken over de belijdenis als een soort "horizon, waarbinnen men zich bewegen kan". Het is alleen maar jammer, dat die bewegingen zich zóver uitstrekken.

Enkele opmerkingen hierover mogen genoeg zijn. Allereerst: de Kerk des Heeren geeft in deze belijdenis rekenschap van haar geloof. Daar wordt de kerk toe geroepen bijzonder in tijden van dwalingen. Dat geloof spreekt naar Gods Woord. Belijden betekent: het-

zelfde zeggen. Zo vertolkt de belijdenis Gods Woord.

Dán: Wij maken de belijdenis niet gelijk aan het Woord. Het gezag van de belijdenis is niet gelegen in zichzelf, maar in het: zó spreekt het Woord des Heeren. Zo is de belijdenis ook bindend, tenzij dat bewezen wordt dat deze strijdt tegen Gods Woord. In onze belijdenis zelf wordt trouwens duidelijk de geheel enige betekenis van dat Woord beleden. In art. 7 lezen we: "Wij geloven, dat deze Heilige Schrift de wil Gods volkomenlijk vervat, en dat al hetgeen de mens schuldig is te geloven om zalig te worden, daarin genoegzaam geleerd wordt". En in hetzelfde artikel staat het onomwonden: "Men mag ook gener mensen geschriften hoe heilig zij geweest zijn, gelijk stellen met de Goddelijke Schriften...." Tenslotte: in de Nederlandse Geloofsbelijdenis spreekt het Woord Gods op zo'n zeldzame manier. Het is bij wijze van spreken te proeven, dat hier de Heilige Schrift de allesbeheersende plaats inneemt. De gebondenheid aan Gods Woord is niet alleen een formele zaak. Inhoudelijk komt het uit. Eigenlijk kunnen we het allebei zeggen: het Woord Gods is de bron geweest naar deze belijdenis en deze belijdenis leidt naar die bron. Hoe vaak komt het Woord Zelf aan het woord! En dan: de wijze, waarop en de orde waarin de waarheid Gods wordt samengevat getuigen van het geestelijk geluisterd hebben naar Gods eigen Woord.

Deze twee één!

Deze twee.. ik bedoel belijden en beleven. Die twee zijn in de Nederlandse Geloofsbelijdenis als een éénheid gegeven en bedoeld. Het is een hardnekkig misverstand, dat hier alleen een verstandelijke overweging van de waarheid Gods bedoeld zou zijn. Het valt uiteraard niet te ontkennen, dat de belijdenis vaak zo gewaardeerd en gebruikt wordt. Er is een dode rechtzinnigheid, die op deze wijze de belijdenis roemt. Die mist het levend geloof des harten. Dan strijdt men voor een tijd met kracht voor de handhaving van de belijdenis. Men wil het gezag in de kerk laten gelden. We kunnen niet anders zeggen: terecht. Maar daar heeft men genoeg aan. Men vraagt zichzelf niet af of het leeft in het hart en of het openbaar komt in eigen leven. Ondertussen heeft men er ook geen erg in, dat het verval wezenlijk al begonnen is. Immers hoe zal de band aan de belijdenis bewaard blijven indien deze geen plaats heeft in het hart? Indien deze niet aansluit aan de beleving van binnen en naar buiten? Vroeg of laat worden dan wezenlijke zaken niet alleen miskend maar ook ontkend. We kunnen hier wijzen op het treffende begin: "wij geloven allen met het hart en belijden met de mond..". Die klanken kunnen we telkens horen in dit belijdenisgeschrift. Hier is ook tekenend één van de teksten, die Guido de Brès aan de tekst van deze belijdenis vooraflaat laat gaan nml. Romeinen 10 : 10 "want met het hart gelooft men ter rechtvaardigheid en met de mond belijdt men ter zaligheid" Calvijn wijst in zijn commentaar op dit gedeelte op allebei: op het levend geloof, dat meer is dan blote kennis maar ook op de noodzaak van het belijden. Er zijn er ook, die "op een ingebeeld geloof hoovaardig roemen, hetwelk met des harten verborgenheid tevreden is, de belijdenis des monds als een onnut ding nalaat". Het is: belijden én beleven. Is het vandaag niet dringend nodig dit te beklemtonen? Opdat de zaken van onze belijdenis gestalte krijgen in het hart en leven, in het midden van de Kerk des Heeren door de Heilige Geest!

D. Slagboom.

Gehele gehoorzaamheid aan het Evangelie 1.

31 oktober 1517 is een dag van betekenis. Geworden naar de wil van de Heere. Immers toen Luther zijn 95 stellingen plaatste op de deur van de Slotkapel te Wittenberg zoch hij slechts het studierend publiek, wat blijkt uit het feit, dat de stellingen in de taal der geleerden werden gepubliceerd. De geleerde wereld echter nam zijn uitdaging niet aan. De Heere zorgde toen voor de verbreiding

van de stellingen onder het volk. Studenten vertaalden de stellingen in het Duits en boekdrukkers brachten ze van de pers en als een lopend vuur vond het werk van de Wittenberger monnik zijn weg in alle Duitse landen en ver daarbuiten. Het persoonlijk gegrepen zijn door de rijkdom van Gods genade en het ontdekken en verstaan, ja almeer verstaan van de kern van het evangelie n.l. de vergeving der zonden, de rechtvaardiging van de zondaar in Christus voor God door het geloof alleen deden veel in en bij hem. Hoe fel heeft hij zich gekeerd tegen de aflaat en haar handel. De waarloosheid en de misleiding van de aflaatbrieven heeft Luther duidelijk aangetoond. Hoe duidelijk en door en door evangelisch laat hij in stelling 36 horen: "iedere waarlijk berouw hebbende christen heeft vergeving van zonde en schuld zonder aflaatbrief". Zeer kostelijk is de stelling: "de ware schat der kerk is het allerheiligst evangelie van de heerlijkheid en de genade Gods". Deze zeer kernachtige 62e stelling houdt ook verband met de aflaat-handel en de biechtpraktijk van de roomse kerk. Immers deze rechtvaardigde haar bevoegdheid straffen op de zonde kwijt te schelden met de leer dat zij beschikte over de schat, die de heiligen door hun goede werken hadden verzameld en opgelegd. Daartegenover poneerde Luther: "De ware schat der kerk (bestaat niet uit wat heiligen verdienen, maar) is het allerheiligst evangelie (niet van de heerlijkheid en de goede werken van de mensen, doch) van de heerlijkheid en de genade van God".

De 95 stellingen nu, waarvan vele hun aktualiteit niet hebben verloren, sloegen aan en in. Ze deden veel in het volksleven. Daardoor groeide Luther niet. Hij had immers niet met opzet zijn stellingen gepubliceerd. Hij zegt, toen hij de gevolgen bemerkte, van zichzelf: "God heeft mij voortgeleid als een paard met oogkleppen voor". En een vriend van Luther zei: "Het was of de engelen de boodschap naar alle landen droegen". Hij was niet bezig voor zichzelf. Hij wilde geen leider worden van een bepaalde beweging. Hij heeft zichzelf niet gepromoveerd tot reformator. Niets van dit alles. Hij mocht instrument zijn en wilde slechts een instrument in Gods hand. Welk een liefde kende hij tot het evangelie van Jezus Christus, tot het Woord des Heeren. De Heilige Schrift was hem alles, Zijn ijver, zijn inzet, zijn doorzettingsvermogen getuigen daarvan en menig woord, gesproken en geschreven wijzen daarop. Vandaar ook zijn opvallend woord: "Ik hoop, dat al mijn boeken vergeten zullen worden, nadat ze hun dienst hebben gedaan en de harten in en naar de Schrift hebben gevoerd".

Ds. M.C. Tanis.

Wel of niet naar de kerk?

4.

"Maar elkander vermanen".

Hebr. 10 : 25.

Het woordje parakaleo, hier vertaald met vermanen, heeft in de Griekse taal velerlei betekenis.

Het betekent letterlijk: erbij roepen of uitnodigen. Laat ons vermanen, krijgt dan de betekenis: Laten we ze erbij roepen, uitnodigen, n.l. degenen die zich aan die bijeenkomsten onttrekken. Of zoals Calvijn het zegt: "die nog vreemd zijn van het hoopje van Jezus Christus".

Laten we ze uitnodigen. Wat doen we dat weinig. Veel te weinig. En toch is het zo Bijbels om uit te nodigen: Kom, ga met ons en doe als wij.

Het woord is ook te vertalen met: terechtbrengen. Niet vanuit de hoogte, maar in de geest der zachtmoedigheid. Het woord krijgt dan ook de betekenis van: vriendelijk toespreken.

Vervolgens kan het ook betekenen: troosten of bemoedigen.

Juist in een tijd waarin zovelen de onderlinge bijeenkomsten verachten. De confrontatie met de schrikbarende cijfers van kerkverlating zou ons moedeloos kunnen maken. We komen al meer en meer alleen te staan. Dan is onderlinge troost en bemoediging nodig, om niet af te vallen gelijk de anderen.

Om niet voor eeuwig om te komen.

Het woordje kan zelfs betekenen: te hulp roepen. Daar zullen we ok niet te groots voor moeten zijn. Namelijk om een beroep te doen op anderen in tijden van lichamelijke of geestelijke afhankelijkheid van derden.

De Dag is nabij

"En dat zoveel te meer, als gij ziet, dat de dag nadert". Hebr. 10 : 25 (slot).

De Dag nadert. De Dag des HEEREN. Hij komt als een dief in de nacht. En in die Dag zal de Zoon des mensen verschijnen. Als Rechter van levenden en doden. Het is de Dag waarop twee op een bed zullen zijn. De een zal aangenomen en de andere verlaten worden. Twee op de akker. Twee bij de molen. De Dag van de rechtvaardige scheiding. Dan zullen we het onderscheid zien tussen de rechtvaardige en de goddeloze. Tussen hem of haar die God dient en niet dient of ooit gediend heeft.

Daarom betuigt ons de apostel Petrus: Benaarstig u dat gij onbevlekt en onbestraffelijk van Hem bevonden moogt worden in vrede, 2 Petr. 3 : 13.

In het N.T. is de toekomst van Christus een drijfveer voor een geheiligd leven. Dat is een leven met God. Persoonlijk in de verborgen omgang. Ook gemeenschappelijk als gemeente Gods. Dat leven zal niet verborgen blijven. Het komt openbaar in de liefde en de goede werken. Ook in een getrouw kerkelijk meeleven en samenleven. Rondom en vanuit het Woord. We hebben elkaars opwekkingen zo nodig. Hoe noodzakelijk is het dicht bij die grote Dag te leven.

De Kerk gaat een zalige toekomst tegemoet. Zij verwacht naar Zijn belofte een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Maar let wel: die verwachting is ongegrond indien ze niet samen gaat met een van God geschonken en door ons beoefende levensheiliging. Daarom lezen wij in Hebr. 12 : 14: Jaagt de vrede na met allen en de heiligmaking zonder welke niemand de HEERE zal zien. Maar, zal iemand misschien zeggen: Wij zullen toch allemaal de HEERE zien?

Dat is waar. Maar niemand zal zonder heiligmaking de HEERE zien als een verzoend God en Vader in Christus.

De heiligmaking is wel niet de grond maar toch de vrucht van de verzoening met God. En waar deze vrucht ontbreekt, wordt ook de ware vrede met God gemist. Ontbreekt ook de gegronde verwachting van de eeuwige gelukzaligheid.

Doorzoeken we onszelf nauw, ja zeer nauw, als wij met die lust niet zijn bevangen om aan de onderlinge bijeenkomsten deel te nemen.

Komt en laat ons de inzettingen des HEEREN getrouw onderhouden. Want in het onderhouden van Zijn geboden is grote loon. Genadeloon.

Ds. L.W. van der Meij.

Vereniging Gehandicaptenzorg der Gereformeerde Gemeenten.

Onderzoeksproject "Tussen Wal & Schip"

D.V. zaterdag 21 november 1987 wordt in de Driestar te Gouda een tweede contactbijeenkomst georganiseerd voor ouders van kinderen die een M.L.K.-school bezoeken of bezocht hebben.

Deze dag zal zoveel mogelijk aansluiten op de vorige bijeenkomst van 14 februari 1987. Er zal onder andere aandacht besteed worden aan vragen over de toekomst (vb. wonen). Deze dag is bedoeld voor ouders en eventueel broers en zussen van kinderen die een M.L.K.-school bezoeken of bezocht hebben.

Voor contactpersonen en andere belangstellenden is deze dag dus niet bedoeld.

Voor nadere informatie over deze bijeenkomst en voor aanmelden kunt u bellen naar het kantoor van de V.G.G.G., tel. 03480-20390, toestel 29. Er is een crèche aanwezig.

Uw kerstgroet is van grote waarde.....

Graag wil de stichting "Friedensstimme Nederland" u oproepen om kaarten te verzenden naar Russische Christengevangenen of hun families. Speciale kerstkaarten kunt u kosteloos aanvragen bij deze stichting, postbus 15, 2800 AA Gouda, tel. 01820-10733.

B.

Dankbetuiging

Beste vrienden.

Daar het ons niet mogelijk is allen persoonlijk te bedanken die 4, 15 en 21 oktober voor ons tot een onvergetelijke dag hebben gemaakt, willen we het via ons blad doen. We willen om u een klein beetje te doen meeleven met wat ter gelegenheid van deze dagen gezegd is, de preek laten opnemen in ons blad.

Het eerste deel daarvan kunt u nu al lezen. God gebiede er Zijn zegen over.

Ds. H.C. v.d. Ent.

Gedachtenispreek

1.

Ter gelegenheid van het 35-jarig huwelijks- en ambtsjubileum van Ds. H.C. v.d. Ent. Gehouden op zondag 25 oktober 1987 in de Christelijke Gereformeerde Kerk te Elburg.

Tekst: Pred. 4 : 13: "Beter is een arm en wijs jongeling, dan een oud en zot koning, die niet weet van meer vermaand te worden".

Liturgie: Ps. 118 : 7, 8.

Lezen: 1 Kon. 11 : 1-13

Pred. 4 : 9-17

Ps. 89 : 13, 14, 15.

Ps. 19 : 7a en 6b

Ps. 72 : 8, 10, 11.

Geliefde gemeente,

De weldaden des Heeren te gedenken is een geboden zaak. Loof den HEERE, mijn ziel, en vergeet geen van Zijn weldaden. Vergeet ze niet, want het is God, Die ze u bewees. De weldaden des Heeren worden des te groter voor de beleving, naarmate dat de eigen misdaden worden gekend. Als het over de eigen misdaden gaat, dan zijn die meer dan de haren op het hoofd en het zand dat aan de oever van de zee zich bevindt. Want ze worden bedreven met gedachten, woorden en werken. Ieder mens heeft zonden van bedrijf en nalatigheid.

Dat moeten wij ook belijden, zowel in het huwelijksleven, alsook in het ambtelijke leven, en niet in het minst in het persoonlijke leven.

Misdaden zijn vruchten van het vlees. En het vlees is tot niets nut. Het bedenken daarvan is enkel vijandschap tegen God.

Wanneer God dan toch weldaden schenkt, is dit geen vrucht van eigen verdiensten. Want als we daarnaar zouden behandeld worden, dan was het voor eeuwig een verloren zaak. De weldaden waarmede de Heere ons overladen heeft zijn vruchten van de verdiensten van de Heere Jezus Christus. Die is te Zijner tijd voor de misdadigers gestorven. Hij is daarmee op één lijn gezet. En daarom kunnen er weldaden geschonken worden aan mensen die het niet hebben verdiend. Het zijn dan ook alleen maar genadegeschenken. Wie geschenken uit genade mag ontvangen, kan daar nooit groot mee worden. Wel klein. Paulus verstond dat, toen hij zeide: Wat roemt gij, alsof gij het niet had ontvangen? M.A.W.: Alles wat u hebt, is maar gegeven goed. Daarom past het alleen maar om te roemen in de Heere. Wie zichzelf kennen mag, zal ook niet anders begeren dan dat te doen. Daarom: Niet ons, o Heere, niet ons, maar u alleen komt alle eer toe, voor hetgeen ons geschonken is, in het vijf en dertig jaren lange huwelijksleven, en ook in de vijf en dertig jaren, dat we in het ambt van dienaar des woords hebben mogen staan.

Ja, het geldt niet alleen die vijf en dertig jaren, doch het gehele leven, waarin de Heere ons nagewandeld heeft met Zijn goedertierenheden. Hij heeft ons zes gezonde kinderen geschonken, en we mogen ook reeds zaad van ons zaad aanschouwen. Ziende op al deze zegeningen, willen we het herhalen: Loof de HEERE, mijn ziel, en vergeet geen van Zijn weldaden.

In dit uur willen we u het Woord des Heeren bedienen uit het boek Prediker, het vierde hoofdstuk, en daarvan nader het dertiende vers: "Beter is een arm en een wijs jongeling, dan een oud en zot koning, die niet weet van meer vermaand te worden.

We schrijven er boven:

De Prediker Salomo

A. De jonge prediker (beter)

B. De oude prediker (niet best)

C. De volmaakte Prediker (de beste)

Wanneer ik de gedachtengang overzie, moet denken aan de bruiloft te Kana. Daar begon men met goede wijn. Tenslotte raakte de wijn op. Men hield toen niets anders over dan lege vaten. Die werden gevuld met water. En water is geen wijn. Doch het werd wel de beste wijn. Dat was vrucht van het wonder. De hofmeester moest daarvan getuigen, dat men de beste wijn voor het laatst bewaard had. Nu, zo is het ook in de verdeling. De beste wijn hebben wij voor het laatst ik bewaard.

Daar is onder de schriftverklaarders verschil van mening over de vraag, wie toch eigenlijk wel de Prediker geweest is. Wie heeft het boek, dat zijn naam draagt, geschreven? De nieuwere exegeten geloven niet dat het Salomo geweest is. Doch wie het dan wel is geweest, daar wordt geen bevredigend antwoord op gegeven.

Wij geloven, dat ook ten deze de oude wijn beter is dan de nieuwe. Want de oudere exegeten zijn het er over het algemeen mee eens, dat de schrijver van het boek Prediker niemand anders is geweest dan Salomo. Het is waar dat zijn naam in het boek zelf niet wordt genoemd. Doch als deze verzwegen wordt, zou ik dit als oorzaak willen schrijven op de rekening van de bescheidenheid. Verder zijn er in het boek voldoende aanwijzingen om hem voor de schrijver te houden. Want in Pred. 1 : 1 staat: De woorden van de prediker, de zoon van David, de koning te Jeruzalem. En in het 12e vers van hetzelfde hoofdstuk staat: Ik, prediker, was koning over Israël te Jeruzalem. Wie moet dat anders geweest zijn dan Salomo? Dat is de zoon van David, die ook te Jeruzalem als koning heeft geregeerd.

Het woord "prediker" luidt in het hebreuws: "Kohleth", terwijl het in het grieks vertaald is door het woord "Ecclesiastes". Het woord Kohleth wijst op het vergaderen van een menigte. Gedacht wordt dan aan een vergaderde menigte, wat zou zien op afgedwaalde schapen, die als verloren schapen, weer tot de kudde zijn teruggebracht. In die geest is het ook in het grieks vertaald door het woord ecclesiastes. Dat wijst op iemand die voor een menigte mensen belijdenis doet van begane zonden. Als men er van uitgaat dat Salomo het boek prediker in de avond van zijn leven geschreven heeft, is het een schoon en bemoedigend slot, van en voor allen die niets anders dan schuld op hun rekening hebben staan.

In het licht van het bovenstaande, krijgt het dertiende vers van hoofdstuk vier, wel bijzondere betekenis. Het is een belijdenis, die door Salomo wordt uitgesproken in betrekking op zijn eigen leven. Hij doet daarin belijdenis voor een grote menigte, een ontelbare menigte, namelijk de ganse kerk van alle eeuwen.

"Beter is een arm en wijs jongeling...." Zo was hij in het begin. Mogelijk komt u dit wat vreemd voor. Hoe kunt u nu een koningszoon een arm jongeling noemen? Het ligt er maar aan hoe u het ziet. Want al was hij een koningszoon, hij is toch arm geboren. Want naakt kwam hij in de wereld en bracht niets anders mee dan een hoop schuld. Want hij is als een zondaar geboren. Hij had erfschuld en was ook erfelijk belast, vanwege de smet der zonde, die hem aankleefde. Want ook van hem moet gezegd worden, wat zijn vader David van zichzelf heeft moeten getuigen: "Zie, ik ben in ongerechtigheid geboren, en in zonde heeft mij mijne moeder ontvangen". Ook gold van hem wat in het boek Job geschreven staat: "Wie zal een reine geven uit een onreine? Niet één". Toen hij geboren werd, was hij ook arm in het verstand. Dat was door de zonde geheel verduisterd. Hij was zonder zijn weten de verdoemenis, ja allerhande ellendigheid onderworpen. Hij is een mens geweest van gelijke beweging, gelijk alle anderen. Er is geen onderscheid.

Het heeft nochtans God niet in de weg gestaan, om hem te verkiezen tot koning over het volk Israëls, uiteindelijk ook tot de zalig-

heid. Want deze dingen moeten wel onderscheiden worden. Saul was ook tot koning verkoren, maar niet tot zaligheid. Hij ging om eigen schuld voor eeuwig verloren. Salomo heeft verheven namen gedragen. Want zijn eerste en meest bekende naam betekent: Vredevorst of koning des vredes. Zijn tweede, minder bekende naam, kunt u beschreven vinden in 2 Sam. 12 : 24 en 25; waar staat: "Daarna troostte David zijn huisvrouw Bathseba, en ging tot haar in en lag bij haar; en zij baarde een zoon, wiens naam hij noemde Salomo; en de Heere had hem lief, en zond heen door de hand van de profeet Nathan, en noemde zijn naam Jedid-Jah, om des Heeren wil". Die tweede naam betekent: Gods geschenk. Hij was door God geliefd, gelijk de tekst duidelijk zegt.

Nu zeggen namen niet altijd alles. Want er zijn er meer, die schone namen hebben gedragen, waar in hun leven niets van tot openbaring is gekomen. Integendeel. Ik denk b.v. aan Absalom. Dat betekent: Vader van de vrede. Het tegendeel kwam echter voor de dag. Hij is een vader van de revolutie geweest. Zo is het ook met Judas Iskariot, die de Heere Jezus heeft verraden. Zijn naam betekent: Godlover, terwijl hij een vloeker van God genoemd moet worden, in de meest erge zin van het woord.

Dat Salomo aan zijn namen heeft mogen beantwoorden, was alleen vrucht van de vrije genade Gods.

"Beter is een arm en wijs jongeling...." Die arme jongeling, die dom geboren is, is in zijn leven met wijsheid rijk begiftigd geworden. Want op zeer jeugdige leeftijd werd hij al geroepen om de troon van zijn vader David te beklimmen. Hij gevoelde zich onbekwaam om dit zware werk te doen. Want koning zijn is een hoogst verantwoordelijk werk. Men moest het volk regeren overeenkomstig de wil van God, en men moest ook recht weten te spreken overeenkomstig de wet van God. Daar de Heere Salomo kende en hem liefhad, kwam Hij hem tegemoet in een droom, waarin de Heere tot hem zeide: Begeer wat Ik u geven zal.

Hij mocht toen een heel goede begeerte doen, gelijk u dat lezen kunt in 1 Kon. 3 : 7-9: "Nu dan, Heere mijn God, Gij hebt Uw knecht koning gemaakt in mijns vaders Davids plaats; en ik ben een klein jongeling, ik weet niet uit te gaan, noch in te gaan; en Uw knecht is in het midden Uws volks, dat Gij verkoren hebt, een groot volk, hetwelk niet kan geteld, noch gerekend worden vanwege de menigte; geef dan Uw knecht een verstandig hart om Uw volk te richten, verstandelijk onderscheidende tussen goed en kwaad; want wie zou dit Uw zwaar volk kunnen richten?"

Deze begeerte kwam bij hem voort uit de vreze des Heeren, die het beginsel van de ware wijsheid is. Daar de vreze des Heeren door de Heere in zijn hart geplant was, behaagde zijn begeerte de Heere. Want Die wordt altijd in Zijn eigen werk verheerlijkt. Daarom heeft hij ook zijn begeerte gekregen. Want de Heere heeft hem met wijsheid wel bedeed, terwijl hij nog veel meer kreeg dan hij had begeerd. Want de Heere schenkt altijd mild en overvloedig.

Dat hij met wijsheid wel bedeed was, werd opgemerkt door het volk. Want in 1 Kon. 3 : 28 staat, dat het ganse volk zag dat de wijsheid Gods in hem was om recht te doen.

Salomo heeft in zijn eerste jaren ook de tempel gebouwd, een groots en schoon gebouw. Het was een Gode waardig huis. Doch groter en grootser dan het huis dat hij voor de Heere had mogen bouwen, heeft hij de Heere Zelf leren zien. Dat is gebleken, toen hij bij de inwijding van het huis een gebed heeft uitgesproken. Dat was een echt geloofsgebed, waarin hij o.a. dit moest belijden, dat God groter was dan het huis dat hij gebouwd had. Want de hemel zelf kon de grootheid des Heeren niet bevatten, hoeveel te min dit huis dat ik gebouwd heb.

Salomo was in zijn eigen ogen maar een arm jongeling, die grote gedachten hebben mocht van een groot God. Hij was, hoewel dwaas in zichzelf, met wijsheid rijk bedeed. Want zelfs de koningin van Scheba is gekomen, om hem met raadsele te verzoeken, gezien het

gerucht dat zij van hem gehoord had. "Zijn naam was over het rond der aard, wijs en zijd vermaard".

Wat Salomo zijn mocht en bezitten mocht, was geen prestatie, maar alleen vrucht van de vrije genade Gods. We moeten echter niet denken, dat Salomo, van wie ons zulke verheven dingen worden verhaald, een mens geweest is zonder zonde. Al staan uit zijn jeugd ons geen bijzondere zonden beschreven, hij is het zichzelf wel bewust geweest, dat hij dagelijks zonden heeft bedreven. Dit heeft hij moeten belijden in het gebed, dat bij de inwijding van de tempel ons is bewaard gebleven. Daar toch heeft hij gezegd: Geen mens is er die niet zondigt. Daar was hij zelf bij inbegrepen. Doch als het gaat over de dagelijkse zwakheden en gebreken van Gods kinderen, dan wordt door de Heere daar in liefde over gezwezen. Vandaar dat ons van uit zijn jeugd geen wandaden vermeld worden.

"Beter is een arm en een wijs jongeling..." Dat kunnen wij, zij het in alle bescheidenheid, vooral wat dat laatste betreft (wijs) ook van onszelf zeggen. Want we zijn ook, net als hij, arm en naakt in de wereld gekomen. Wij brachten ook niets anders mee dan schuld. De erfschuld is veel meer dan men ooit in het leven "dadelijk" bedrijven kan. Alleen moeten daar de ogen voor geopend worden, anders wordt er niets van gezien. Ja, het roept bij de mens van nature alleen maar ergernis op. Naast de erfschuld, waren wij ook erfelijk belast met een verdorven natuur. En die aangeboren verdorvenheid is niets anders dan een vuile voedingsbodem, waar alle dadelijke zonden uit voortkomen.

Toen we zo geboren werden, wisten wij daar niets van. In dat opzicht waren wij ook maar dom en dwaas. Nochtans hebben deze dingen God niet in de weg gestaan om ons te verkiezen tot zulk een gewichtig ambt, als het predikambt is. Want dan wordt men ook gesteld over een groot volk. Men is geroepen om een voorganger te zijn. En wie is in eigen kracht bekwaam, om in Zijn Naam, Zijn vloek, Zijn zegeningen, Den volke aan te dringen? Niemand uit en van zichzelf.

De Heere heeft ons aan al deze dingen willen ontdekken. We zijn opgevoed als een vrome jongen. Doch door de ontdekkende werking van de Heilige Geest zijn we er achter gekomen de slechtste van alle slechten te zijn. En daar wilde God nu mee te doen hebben. We gaan dit niet allemaal verhalen, opdat niemand in de mens zou eindigen. Alles wat we geworden zijn, is alleen maar vrucht van genade, bewezen aan een mens, die alleen maar de eeuwige dood verdiend heeft, en dat ook hartelijk heeft mogen leren onderschrijven in zijn leven. Want de Heere heeft ons geleerd wat het zeggen wil een welgevallen te krijgen aan de straffen van onze ongerechtigheid. En maakte Hem noodzakelijk, gepast en boven alles dierbaar, Die een alles genoegdoende Borg volbracht heeft, wat door geen mens ooit volbracht zal kunnen worden. Toen Hij toegepast werd aan het hart en door geloof mocht worden omhelsd, was er maar een begeerte in het hart, om Zijn Naam uit te dragen, en dat als een prediker ten aanhore van arme zondaren. Want als de ruimte ontdekt mag worden, die er in de Heere is, dan kunnen alle mensen zalig worden. Van de mens uit gezien, kan er niemand zalig worden. Doch van God uit gezien, is dat mogelijk. Daar alle dingen mogelijk zijn bij God, voor een ieder die gelooft. Hiermee wordt de verantwoordelijkheid op de mens gelegd, zonder iets af te doen aan de souvereiniteit van God. Want een ieder is geroepen om te geloven, terwijl alleen diegenen het zullen doen, die er van eeuwigheid toe verordineerd zijn. Want het is niet desgenen die wil, noch desgenen die loopt, maar het is alleen des ontfermen den Gods. Dat zijn degenen over wie de Heere naar Zijn vrijmachtig welbehagen, Zich van eeuwigheid af heeft willen ontfermen.

Toen we voor het eerst enig dienstwerk mochten, moesten verrichten in het koninkrijk Gods — we waren toen nog lang geen dominees — hebben we de bede van Salomo in zijn jeugd, letterlijk tot de onze mogen maken: Uw knecht is een kleine jongen, die niet weet

in te gaan en niet weet uit te gaan, doch geef hem een verstandig hart om dit volk te richten.... We hadden toen een begrafenissen te leiden. En we hebben kennelijk gevoeld dat dit een bede geweest is, die niet onder het plafond is blijven hangen, van het huis waarin hij uitgesproken werd. Want de Heere hoorde en heeft het die dag boven bidden en denken, tegen waardigheid en verdiensten, wonderlijk wel willen maken. Hij deed dat niet alleen toen, doch gedurende geheel onze ambtelijke periode heeft Hij het tot roem van Zijn genade, wonderlijk wel willen maken en een eens gegeven belofte steeds weer vervuld: Ik help u, ook sterk Ik u en ook ondersteun Ik u, met de rechterhand Mijner gerechtigheid. Hij gaf verstand in vele zaken.

We hebben ook de kerken mogen dienen, in figuurlijke zin de tempel mogen bouwen. Duizenden keren is door ons het Woord bediend. Hij, Die riep betoonde getrouw te zijn. En dat ten opzichte van een mens, die dat van zichzelf niet kan getuigen. Want al onze arbeid op de kansel, tijdens het katechiseren en het doen van bezoeken in de ziekenhuizen en de woonhuizen, is met zonde bevlekt geweest. Desondanks deed Hij het ons aan niets ontbreken. Steeds weer werd gegeven wat we nodig hadden. In blijde dagen en ook in droeve dagen. Het zou te voeren dit alles hier te memoreren. We kunnen, mogen en moeten alleen maar zeggen dat de Heere ons in velerlei opzicht rijk gezegend heeft, persoonlijk, huiselijk en ambtelijk.

Daarom, in een ure als deze past ons maar één ding: Soli Deo Gloria! Aan God alleen de eer. Het is gepast om de goedertierenheden des Heeren te vermelden, "de Uwe alleen!"

Nu zouden we in de prediking te kort schieten, als we met alles wat gezegd en gehoord is, niet tot onszelf zouden zoeken in te keren, een ieder voor zich.

Want al zijn de wegen verschillend, die de Heere met een ieder van Zijn kinderen gaat, en al is niet een ieder met Salomo te vergelijken, daar er zijns gelijke noch vóór, noch na hem is geweest; al is ook niet ieder tot het ambt van predikant geroepen, wat de kern der zaak betreft zal toch een ieder er iets van moeten weten, wat het zeggen wil een zondig schepsel te zijn, reeds van de moederschoot af. Hij zal er ook iets van moeten weten, wat het zeggen wil door de Heere opgezocht te zijn, met zichzelf te zijn bekend gemaakt. Maar ook met gaven door God bedeeld te zijn. Want er zijn onderscheiden gaven. Niet iedereen heeft dezelfde gaven. Doch er is ook niemand zonder gaven. Niet iedereen heeft dezelfde talenten, noch evenveel talenten, doch ook niemand is zonder, al zouden we maar met één talent bedeeld zijn geworden. De grote vraag geldt tenslotte allen of we in meer of mindere mate, schoon arm in ons zelf, met de wijsheid, die van Boven is, bedeeld zijn geworden. Het beginsel daarvan is bij een ieder gelijk, namelijk de vreze des Heeren. Dat is af te wijken van het kwade, met daarbij een lust om de Heere te vrezen, Die is het Allerhoogst en eeuwig goed. Voor de zodanigen zal God Zelf een Leidsman wezen, en leren hoe zij wandelen moeten.

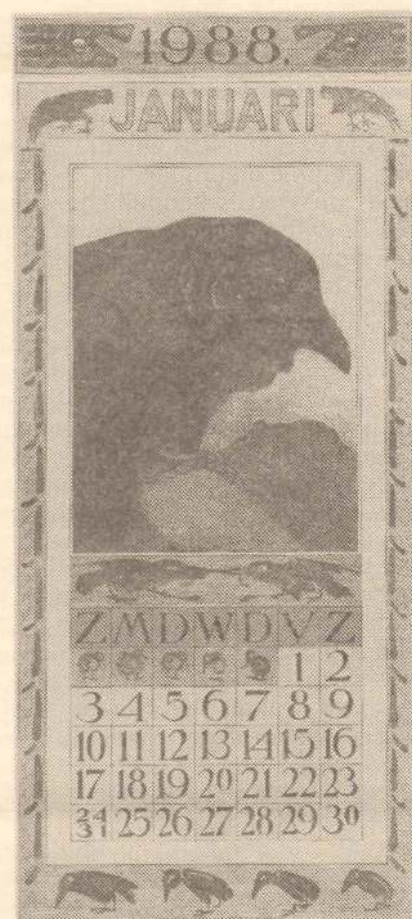
Hij zal dan ook een lust hebben om goed van God te spreken. Niet om daar wat mee te worden of te zijn, maar omdat de Heere het zo waard is, om Zijns Zelfs wil. Als deze dingen gemist worden, is het maar een droevig leven. Het gevaar is dan aanwezig, dat men in zichzelf rijk en verrijkt is, en aan geen ding gebrek heeft, terwijl men niet weet, dat men in werkelijkheid arm, jammerlijk, naakt, blind en ongelukkig is.

Als dit nog uw rampzalige toestand uitmaakt, zoekt de Heere dan nog terwijl Hij te vinden is, en roept Hem aan terwijl Hij nabij is. Hij heeft toch nog nooit gezegd: Zoek Mij te vergeefs. Hij is nabij al degenen die Hem aanroepen.

Als de vreze des Heeren uw deel mag zijn, wie zal dan zichzelf kunnen prijzen? Niemand die leeft. Want een ieder die met genade bedeeld is, zal alleen maar in de vrije gunst van God kunnen roemen.

Van Hoytema-kalender 1988

Deze mooie kalender voor het nieuwe jaar is verschenen. De wijze van uitvoering lijkt op die van vorige jaren. Velen kennen deze kunstkalender en schaffen deze van jaar tot jaar aan. Deze is een sieraad aan de wand. Voor elke maand is er een afzonderlijk blad. De zondag is bij deze kalender de eerste dag van de week en dat mag gelden als een bijzondere aanbeveling in een tijd waarin dit beginsel door velen wordt prijsgegeven. Verdere aanbeveling heeft deze kalender niet nodig. Aan deze uitgave zijn veel arbeid, zorg en kosten besteed. Hieronder vinden onze lezers een verkleinde afdruk van het eerste kalenderblad.

De kalender is een uitgave van A.G. Schoonderbeek's uitgeversbedrijf, Jordaan 40, 1251 PD Laren. De prijs is f 24,90.

B.

Wie is Jezus van Nazareth?

2.

De literaire kritiek

Dit hoofdstuk is nu aan de orde.

Dr. Harinck schrijft hier o.a. het volgende: "De historisch-kritische methode benadert de tekst van de Schrift als literatuur van het verleden. Men ziet de bijbelse geschriften als teksten, die functioneerden binnen het kader van de geschiedenis van het oude Jodendom en vroege Christendom. Zodoende tracht men deze geschriften te gebruiken voor de reconstructie van die geschiedenis. Men gaat er van uit, dat men dan slechts deze geschriften kan verstaan, wanneer men ze verstaat in de context van hun eigen geschiedenis. Dit laatste is inderdaad juist. Historisch onderzoek op zichzelf is dan ook niet te veroordelen. Door dit onderzoek zijn we veel meer te weten gekomen van de plaats en omstandigheden waarin de geschriften van de Bijbel zijn ontstaan. De kennis van de geschiedenis van de wereld waarin de geschriften van het Oude- en Nieuwe Testament zijn ontstaan, hebben meer zicht gegeven op het verstaan van deze geschriften. Maar de historische kritiek heeft hier geen halt gehouden. De plaatsbepaling werd een waardebeepaling!

Nadat men het bijbelse geschrift in het raam van zijn geschiedenis had geplaatst, begon men het geschrift zelf kritisch te bekijken. Dit leidde tot de literaire kritiek. Onder de literaire kritiek verstaat men de bestudering van een tekst als literair verschijnsel. Het gaat dan, wat de bijbelse ge-

schriften betreft, vooral over een analyse van de wordingsgeschiedenis van een tekst. Men probeert eventueel bronnenmateriaal op te sporen, dat de auteur heeft bewerkt. Literaire kritiek is daarom in hoofdzaak bronnenkritiek.

Men wil nagaan uit welke bronnen de geschriften van het Oude- en Nieuwe Testament zijn samengesteld." Zie blz. 29 en verder op blz. 31:

"De literaire kritiek ontleedt de tekst en speurt naar alles wat er op zou kunnen wijzen, dat de tekst geen eenheid is. Men let op de woordkeus, grammatica en stijl, tegenstrijdigheden in inhoud, verdubbelingen of hiaten in het betoog en probeert deze te verklaren. Achter al de gebreken, die de literaire kritiek in de tekst ontdekt, ziet men bronnen die gebruikt zijn, aangebrachte veranderingen of verwerking van de auteur."

Ds. Harinck noemt dan enkele voorbeelden om dit te verduidelijken.

Aan het einde van dit hoofdstuk zegt de schrijver:

Het evangelie van Markus wordt nu door de historische kritiek algemeen als het oudste en meest betrouwbare evangelie beschouwd. Dit evangelie wordt daarom historisch betrouwbaar genoeg geacht, om met aftrek van legendevorming, de grondslag te vormen voor de reconstructie der gebeurtenissen en een historische beschrijving te maken van het leven van Jezus. Men was wat dat betreft in de tweede helft van de 19e eeuw zeer optimistisch gestemd. Velen verkeerden in de stellige overtuiging, dat het met behulp van de historische en literaire kritiek mogelijk moest zijn om een wetenschappelijk verantwoord beeld van Jezus te schetsen. De vragen omtrent Jezus van Nazareth, die de mensen al eeuwen bezig hadden gehouden, hoopten zij wetenschappelijk en historisch betrouwbaar te kunnen beantwoorden. Al zo lang immers waren de vragen gesteld: "Wie was Jezus van Nazareth? Hoe leefde Hij? Wat was Zijn boodschap? Was Hij een bedrieger, een opstandeling, een fanaticus of een dromer? Of was Hij werkelijk goddelijk en hemels? Waarom stierf Hij dan aan een kruis en wat hebben Zijn volgelingen in Hem gezien? Hoe kon Zijn boodschap de wereld overwinnen?" Op al die vragen dacht men via het historisch-kritisch onderzoek en de bekendheid met allerlei bronnen, het antwoord te kunnen geven. Het leidde tot allerlei publikaties over het leven van Jezus, wetenschappelijke en geromantiseerde." Zie blz. 33.

Het volgende hoofdstuk gaat over: *De liberale Jezus beschrijvingen*.

"De eerste, die een boek schreef, waarin hij het leven van Jezus construeerde," — aldus ds. Harinck op blz. 34 — "was Samuël Reimarus (1694-1781). Deze leraar in de oosterse talen te Hamburg stond onder invloed van het engelse Deïsme. Hij wilde zijn geweten ontlasten en aantonen, dat hij niet in Jezus geloofde, zoals de evangeliën Hem tekenen." (.....) "Hij schreef een omvangrijke kritiek op het gehele Christendom, waarin een reeks artikelen gewijd was aan het leven van Jezus." (.....) "Hij durfde het boek echter niet uit te geven.

Na zijn dood kreeg G.E. Lessing (1729-1781) de verzameling artikelen van Reimarus in handen. Lessing was een theoloog, die het Christendom vaarwel had gezegd en als wijsgeer bekendheid had gekregen. Hij was een bewonderaar van Voltaire en een bestrijder van het Christendom. Toen hij de artikelen van Reimarus onder ogen kreeg, besloot hij deze in gedeelten uit te geven. Hij deed dit overigens zonder de naam van de auteur te vermelden. Op verzoek van de familie liet hij dit na, omdat men bevreesd was voor kerkelijke sancties.

Het boek over het leven van Jezus verscheen in 1778."

Toen was Reimarus dus al gestorven. Daarmee klopt niet het sterfjaar 1781, dat de schrijver achter de naam van Reimarus vermeldt. Volgens een encyclopedie waren zijn voornamen Hermann Samuel en is hij gestorven in het jaar 1768.

Ds. Harinck schrijft op blz. 35 o.a.:

"Er stonden theologen op, die een brug probeerden te slaan tussen de kritiek van het

wetenschappelijk onderzoek en het getuigenis van Jezus van Nazareth in de evangeliën. Deze liberale theologen probeerden een beeld van Jezus te schetsen, dat in overeenstemming was met de kritiek van de wetenschap en voor de mens van de 19e eeuw aanvaardbaar zou zijn. Dit leidde tot de zogeheten "Levens van Jezus" van de liberale theologie." (.....)

"De bekende A. Schweitzer, die deze methode bekritiseert heeft, zegt kort en duidelijk wat de liberale theologen wilden." Zij wilden Hem schetsen als een gewoon mens, Hem de pronkgewaden, waarmee Hij bekleed was, afrukken en Hem weer de gewone klederen aandoen, waarin Hij in Galilea had rondgelopen."

Men kwam tot een geheel eigen beschrijving van Jezus' leven. De Heere Jezus is niet de uit de hemel neergedaalde Zoon van God, maar een mens met een bijzondere roeping." (.....)

"Dit liberale onderzoek naar de historische Jezus is een mislukking geworden. Ieder ging op zijn eigen wijze te werk. De één oordeelde, dat dit oorspronkelijk bij Jezus hoorde en een ander oordeelde weer anders. Er ontstond een veelvoud van Jezus geschiedenissen." Zie blz. 37.

Aan het einde van dit hoofdstuk schrijft ds. Harinck over het gevoelen van Schweitzer en hij zegt tenslotte op blz. 39: "Zijn beschrijving en uitleg van het leven van Jezus, heeft echter weinig te maken met de bijbelse Jezus. Het was ten diepste toch weer een nieuwe poging om het leven van Jezus vanuit de menselijke rede te verklaren. Albert Schweitzers verklaring van de historische Jezus was tegelijk één van de laatste pogingen om het leven van Jezus te reconstrueren en verklaarbaar te maken."

Dan volgt een hoofdstuk, getiteld: *De godsdienst-historische school*.

"Er waren" — aldus de schrijver — "twee richtingen in de godsdienst-historische kritiek. De eerste richting zocht Jezus te verklaren vanuit het Jodendom. De apostelen waren in hun spreken over Jezus beïnvloed door het late, apokalyptische Jodendom. Dit Jodendom verwachtte in de weg van geweldige gebeurtenissen de verschijning van hun hemelse Messias. Deze Joodse apokalyptische verwachting van een spoedig wereld-einde met het verlangen naar een Messias, die de wereld veranderen zou en het rijk van God zou doen aanbreken, hebben de discipelen op Jezus overgedragen. Zo trachtten men Jezus te verklaren vanuit de Joodse verwachting. De tweede richting zocht Jezus te verklaren vanuit het hellenisme. Dit was een zogeheten "godsdienst-historische school". Het christendom beschouwden zij als een product van een machtige godsdienstige beweging, die vanuit de griekse mysterie-godsdienst, de gnostiek en het hellenistische jodendom is voortgekomen. Het onvergenoegd zijn met de oude godsdiensten en het uitzien naar een religie van hoop en verlossing is volgens hen de bakermat van het christendom."

Ds. Harinck laat zien hoe ondeugdelijk ook deze beschouwing is en schrijft dan op blz. 43: "De kerk van het christendom is niet gekennmerkt door de woorden: 'God-deugdonsterfelijkheid', maar door de woorden 'zonde en genade' en Jezus Christus als de enige Naam onder de hemel gegeven waardoor de mensen moeten zalig worden. Dit maakt het christendom uniek. Dit heeft niets gemeen met de mysteriereligiën en de godensagen, noch met een voorchristelijke gnostiek, die

wel een verlossingsmysterie kende, maar de zonde en wereldellende toeschreef aan een lagere schepper. Wanneer we naast al deze filosofieën het unieke van de christelijke boodschap leggen, "dat God also lief de wereld heeft gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe", moet toch wel duidelijk zijn hoe onhoudbaar de stelling is, dat het christelijke geloof in Jezus als Heere en Messias uit deze hellenistische godsdiensten is voortgekomen."

Er kwam een kentering in de gevoelens en een andere manier van onderzoek, die uitging van een literair verschijnsel, namelijk de vorm waarin de bijbelse overlevering gegoten is.

Zo komt de schrijver tot een nieuw hoofdstuk: *De vormgeschiedenis*.

B.

BIJBEL VOOR EVANGELISATIE

Speciaal voor evangelisatiedoel-einden heeft de GBS een goedkopere Bijbel beschikbaar.

BIJBEL, in de Statenvertaling, met verklarende woordenlijst, handzaam formaat, 10,5x16 cm., stevige kft met zilveropdruk, 1362 pagina's.

f 12,50

Voor gratis verspreiding of extra korting kan een beroep op ons "verspreidingsfonds" worden gedaan.

Bestellingen (in portvrije enveloppe) uitsluitend bij:

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING

ANTWOORDNR. 18 3300 WB DORDRECHT

Wel eens op **TEXEL** geweest?

Beslist de moeite waard. Bos, duinen, zee, vogelbroedplaatsen, visgelegenheden, etc., en ... rust.

U kunt op **'DE VERRASSING'** gebruik maken van volledig pension voor groot en klein.

Prijzen v.a. f 285,- p.w. Of u kunt kiezen voor een bungalow met alle comfort of sta-caravan.

Voor 60-plussers speciale voor- en naseizoenprijzen.

Vraag vrijblijvend onze kleurenfolder aan. Tel. 02223-661 of 391.

Wie wil er uit voor rust?

Elk seizoen te huur: drie kam., c.v., geen t.v., kerk.meel., evt. w.maaltijd, pr. omg., vrije tuin. Tel. 08389 - 16703.

JA, NATUURLIJK!

Heeft de natuur een onschatbare waarde! Dat bewezen onze aloude kruiden-recepten! Meer dan 40 combinaties uit voorraad leverbaar!

DROGISTERIJ SIKKING

Barrevoetstraat 5 2011 WL Haarlem
Tel. 023 31 2882 b.g.g. 32 46 06
Postbank 190609

PLAATS UW FAMILIEBERICHTEN IN BEWAAR HET PAND

Volledig pension aangeboden in het landelijk dorp Kesteren in de Betuwe, 3 km. van Rhenen.

PENSION

DE TEEL

Familie Knuivers, Bovenindsestraat 14, 4041 EJ Kesteren, tel. 08886-1687

STICHTING REFORMATISCHE HULPAKTIE WOORD EN DAAD

WOORD DAAD

HELP EEN KIND MET:

- voedsel en kleding in acute noodsituatie van nu
- onderwijs om op eigen benen te staan voor straks
- bijbelse boodschap die tot zegen kan zijn voor altijd

FINANCIËLE ADOPTIE v.a. f 37,50 p.m.

Informatie wordt op aanvraag toegezonden

Postbus 560, 4200 AN Gorinchem
Telefoon 01830 - 24288
Postbank 30.20.900
ABN 50.98.11.566